

Використані джерела

1. ЖДУ імені Івана Франка. Робочі навчальні плани, затверджені Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України на 2012-2013 н. р. – 38 арк.
2. Мисечко О.Є. Формування системи фахової підготовки вчителя іноземної мови у педагогічних навчальних закладах України (початок ХХ ст. – початок 1960-х рр.): монографія / О.Є.Мисечко. – Житомир, 2008. – 528 с.
3. ЦДАВОВ України. Ф. 166 Документи міжвідомчих установ оп. 15 Спр. 1857. Навчальні плани педагогічних інститутів, розроблені управлінням та затверджені Міністерством освіти УРСР на 1956 р. – 105 арк.
4. ЦДАВОВ України. Ф. 166 Документи міжвідомчих установ оп. 15 Спр.1782. Постанови ЦК КПРС та Ради Міністрів СРСР з питань народної освіти УРСР. – 60 арк.
5. ЦДАВОВ України. Ф. 166 Документи міжвідомчих установ оп. 15 Спр. 1856. Директивні вказівки управління підвідомчим установам з питань метод роботи в педвузах. – 263 арк.
6. ЦДАВОВ України. Ф. 166 Документи міжвідомчих установ оп. 15 Спр. 2082. Директивні вказівки управління підвідомчим установам з питань методичної роботи в педвузах. – 248 арк.

The article attempts to compare the content of professional and practical of training teachers-philologists of wide profile in Ukraine at the beginning of the introduction of such professions and nowadays. The author analyzes the background of the introduction of double specialties in pedagogical institutions of Ukraine. The researcher expresses her views on account of previous experience of teacher training to improve the level of knowledge of the second specialty

Key words: professional and practical training, teachers-philologists of wide profile, double specialties, pedagogical institutions

УДК 37.091.39:001.76:811.111

Орлова І. О.

З ДОСВІДУ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті висвітлюється ефективність та продуктивність інтерактивних методів навчання. Ці методи мотивують учнів до активного учіння і сприяють формуванню творчого ставлення до оволодіння іноземними мовами, що полегшує процес вивчення мови, забезпечує позитивні результати

Ключові слова: інтерактивний метод, мотивація, форми і методи викладання, інформаційні технології, комп'ютерні презентації.

Актуальність пропонованої статті зумовлена необхідністю навчити дітей вчитися. Це найважливіше завдання сучасної системи освіти означає створити умови, які дають можливість сучасному школяреві брати активну участь у оволодінні знаннями, творчо застосовувати ці знання на практиці. З цією метою вчителі застосовують на практиці різні сучасні технології і методики. Завдання полягає в тому, щоб зробити кожен урок цікавим, захоплюючим і домагатися того, щоб він розвивав пізнавальний інтерес, спонукав учнів до активної участі в навчальному процесі.

Національна Доктрина розвитку освіти в Україні наголошує на важливості опанування іноземної мови як засобу комунікації, що має на меті набуття учнями відповідних умінь і навичок. Одним з найважливіших принципів, на яких базуються нові програми для середніх загальноосвітніх навчальних закладів з англійської мови є принцип інтерактивності.

Проблеми інтерактивного навчання розглядалися ще в перші десятиліття минулого століття. Розроблені методики впроваджувалися у практику української школи у 1920-ті роки – за часів масштабного реформування шкільної освіти. Застосовувані в той час лабораторно-бригадний і проектний методи, робота в парах змінного складу, виробничі й трудові екскурсії та практики були передовим словом не лише в радянській, а й у світовій педагогіці. Подальшу розробку елементів інтерактивного навчання знаходимо у працях В. Сухомлинського, у творчості вчителів-новаторів 1970-80 –х років (Ш. Амонашвілі, В. Шаталова, Є. Ільїна, С. Лисенкова та ін.), у теорії розвивального навчання. Наприкінці ХХ століття інтерактивні технології набули поширення в теорії та практиці американської школи, де їх використовують при викладанні різноманітних предметів. Методичний аспект інтерактивної технології досліджували В. Воронцов, І. Казанцев, С. Мельникова, О. Пометун, Г. Селевко, Л. Пироженко, Д. Джонсон. У наукових роботах проаналізовано й класифіковано різні форми й прийоми інтерактивного навчання, визначено їх вплив на ефективність засвоєння нових знань і навичок учнів.

Інтерактивна методика не конкурує з традиційними формами викладання. Її мета – об'єднати всі ці форми викладання. Використання інтерактивної технології (навчання у взаємодії) дозволяє вирішити поставлені завдання для розвитку творчого мислення та вміння аргументувати свої доводи, необхідні для вирішення будь-яких проблем.

З метою розв'язання окремих суперечливих питань навчання іноземним мовам у статті висвітлюється головна ідея навчання у співпраці – активно взаємодіяти, а не просто передавати інформацію і засвоювати її. Інтерактивне навчання розвиває комунікативні вміння і навички як вчителя, так і учня, допомагає встановленню емоційних контактів між учнями, сприяє досягненню цілей виховання, оскільки привчає працювати в команді, прислухатися до думки своїх товаришів.

Технологія інтерактивного навчання, заснована на використанні різних прийомів моделювання ситуацій реального спілкування та організації взаємодії учнів у групі, в парах, в малих групах з метою спільного вирішення комунікативних завдань, є провідною на всіх етапах навчання. На своєму досвіді я переконалася, що при вмілому і доречному вживанні інтерактивних форм навчання з'являються широкі можливості для формування позитивної мотивації, зростання пізнавальної активності.

Ефективною вважається технологія інтерактивного навчання школярів, метою застосування якої, є формування мотивованого інтересу до англійської мови, створення умов для розвитку мовленнєвої компетенції учнів у різних видах мовленнєвої діяльності, яка веде до взаєморозуміння, взаємодії.

Організація саме такого процесу є обов'язком вчителя і залежить від його педагогічної майстерності. Вирішити цю проблему нам допоможе впровадження інтерактивних методів роботи на уроці.

Спокуса все розповісти дітям, найкращим чином розтлумачити все їм розтлумачити, вабить молодих починаючих вчителів і не дає бажаного результату, якщо учні залишаються тільки слухачами. З цього приводу Джон Хольт сказав: "The biggest enemy of teaching is the talkative teacher" (Найбільший ворог навчання є балакучий вчитель)" [3].

В тій ситуації важливо усвідомлювати, що не менш активним, а я переконана, що більш активним учасником уроку має бути учень, варто враховувати притаманне дитині прагнення до творчості і активної, продуктивної праці. Активна позиція учня – здобути знання, а не отримати їх змінює вектор діяльності учня і дає максимальний результат.

Інтерактивне навчання (від «inter» - взаємний, «act» - діяти) – це взаємодія учнів з метою вирішення спільних проблем, взаєморозуміння, взаємодопомога, розвиток навичок висловлювати свої погляди. Інтерактивні методи ми розглядаємо як методи взаємодії в режимі бесіди, діалогу з будь-ким. Іншими словами, на відміну від активних методів, інтерактивні орієнтовані

на більш широку взаємодію учнів не лише з учителем, але й один з одним і на домінування активності учнів у процесі навчання.

Роль вчителя на інтерактивних уроках полягає у активізації самостійної діяльності учнів, спрямованої на досягнення цілей уроку. Учитель також розробляє план уроку (зазвичай, це інтерактивні вправи та завдання, в ході виконання яких учень вивчає матеріал). Інтерактивні вправи та завдання, які виконуються учнями є основними складовими інтерактивних уроків. Важлива відмінність інтерактивних вправ і завдань від звичайних в тому, що, виконуючи їх, учні не тільки і не стільки закріплюють вже вивчений матеріал, скільки вивчають новий.

Форми і методи організації мовної середовища різноманітні. На уроках у початковій школі доцільно застосування інтерактивного методу навчання – ігрового. Для дітей початкової школи провідною є ігрова діяльність. Дітям цікаві ігри-змагання, ролеві ігри. Школярі охоче копіюють мовні зразки, імітують інтонацію, з якою їх вимовляє вчитель, люблять брати участь в хоровій роботі. Хлопці із задоволенням співають англійські та американські пісні. Дітям подобаються фольклорні пісні, які відображають традиції народу, впливають на інтелект і емоції дитини. Діти беруть участь у драматизації, яка створює сприятливі умови для формування здатності спілкуватися англійською мовою. Завдання вчителя полягає в тому, щоб зробити кожен урок цікавим, захоплюючим і домагатися того, щоб він розвивав пізнавальний інтерес, спонукав учнів до активної участі в навчальному процесі.

Неоціненна допомога для створення умов практичного оволодіння мовою для кожного учня є надання хлопцям можливості мислити, вирішувати будь-які проблеми, які породжують думки, розмірковувати над можливими шляхами вирішення цих проблем, важливо, щоб діти акцентували увагу на змісті свого висловлювання, а мова виступала у своїй прямій функції – формуванні і формулюванні думки.

Інтерактивний метод – це захоплюючий момент творчості, в якій дітям пропонується знаходити власні відповіді на питання, що їх цікавлять. Інтерактивний метод дає можливість залучити всіх учнів в процес до творчої взаємодії, поділивши їх на групи від 2 до 4, або більше осіб залежно від типу завдання. Зацікавленість, активність і відповідальність учнів значно зростають.

Вчитель і учні – це одна команда, що прагне досягти спільної мети, але вчитель тут диригент, а учні – його партнери, що активно і творчо ставляться до виконання завдання. Інтерактивний метод дає чудовий результат, якщо він став системою і стилем роботи вчителя, якщо вчитель зміг пристосувати цей метод до певного підручника і навчити своїх учнів співпрацювати і розуміти один одного.

Конкуренція, притаманна традиційному уроку, може мати скоріше негативний вплив на учнів, чим позитивний, подавляючи їх творчість, відвертість, даючи підстави для заздрощів і ревнощів. Пригадаймо принизливо зневажливе прізвисько «ботанік», «заучка». Все це поступається доброзичливості, співчуттю у спільній праці для досягнення спільної мети, діти перестають бути байдужими до успіхів товаришів тому, що вони є співучасники творчого навчального процесу. Думаю, створення товариської, доброзичливої, творчої атмосфери на уроці є великим досягненням вчителя.

Важливим фактором для впровадження інтерактивного методу є відповідність тематиці підручників, змісту його текстів, віковим особливостям учнів, їх інтересам, їх досвіду і сферам життєдіяльності.

Маючи досить великий досвід викладання англійської мови в школі, я працювала з різними підручниками, більш або менш зручними для використання інтерактивного методу в навчальному процесі. Навчальний комплекс Blockbuster 4, Express Publishing, Jenny Dooley-Virginia Evans – на мою думку, пропонує адекватний, різноманітний та інтенсивний мовний матеріал для використання цього методу в роботі з підлітками тому, що підручник охоплює сфери їх інтересів. Кожний Модуль підручника пропонує для опрацювання учнями кількість слів і фраз достатніх для висловлювання власної думки.

Наприклад, вивчаючи тему *My Style* бажано запропонувати актуальні для їх віку проблеми, що їх бентежать, потребують вирішення.

1. Згідно зі шкільними правилами учні зобов'язані носити шкільну форму, але дехто уникає цього, вступаючи в суперечки з вчителями. Розділіть клас на групи по 2-3 чоловіки, запропонуйте їм обговорити проблему, дати пораду і обґрунтувати свій вибір.

2. Попрацюйте дизайнерами, створіть одяг для друга, поясніть свою точку зору.

Тема *Family Bonds, Free Time Fun*. Обговоріть наступні ситуації:

1. Батьки не пускають вас на дискотеку. Що робити? Дайте пораду.

2. Батькам не подобається музика, яку ви слухаєте.

3. Сусідам не подобається, що музика, яку ви слухаєте, дуже голосна. Запропонуйте вихід із ситуації.

Тема *School. Friends*.

1. Ваш друг не хоче ходити до школи. З'ясуйте причину і дайте пораду.

2. Ваш товариш погано вчиться. Вам байдуже, це не ваша проблема. Ви переживаєте за нього, готові допомогти.

3. Ви вважаєте, що вчитель ставиться до вас не справедливо. Знайдіть вихід із ситуації.

Подібних ситуацій може бути безліч. Учні активно обговорюють їх тому, що вони є реальним відображенням подій, проблем їх життя.

Знання граматики в наш час письмових іспитів не менш важливе, ніж навички монологічного та діалогічного говоріння.

Вивчення граматики буде відбуватися жвавіше і цікавіше з використанням інтерактивного методу. Наприклад, введення структури – *used to* – починаю з того, що пропоную відгадати (*guess*) його значення, переклавши речення *e.g.*

She used to play the piano in her childhood.

We used to live in Lvov some years ago.

Учні, що першими опанували новий матеріал, сідають біля тих, що потребують допомоги. Ефективність перевіряємо 5-хвилинним тестом. Умовні речення відпрацьовуємо наступною вправою: треба логічно продовжити думку попереднього учня.

Наприклад:

1 учень – *If the weather is fine, we shall go to the river.*

2 учень – *If we go to the river we shall swim.*

3 учень – *If we swim we shall have a lot of fun.*

Надзвичайно ефективною є робота в командах, коли треба опанувати великий за об'ємом матеріал.

За приклад візьмемо тему "Sport".

1. *Sport is an essential part of our life.*

2. *Qualities and equipment we need for doing sports.*

3. *Violence in sport and how it can be prevented.*

Ділимо учнів на три команди. Кожна отримує завдання вивчити своє питання. Можна запропонувати командам певний лексичний матеріал, зразки вправ.

Матеріал даного уроку ділиться на три частини. Перші номери кожної групи будуть відповідати за першу частину, другі – за другу і так далі. Як тільки всі зрозуміли, учні розсідаються інакше: всі перші номери збираються разом, другі теж і так далі.

Тепер це вже експертні групи, їх завдання: вивчити матеріал, обговорити його і досконально розібратися, вибрати найбільш прийнятні методи і прийоми для пояснення товаришам у групі. По завершенні роботи учні пересідають в свої первинні групи. Повернувшись у свою робочу групу, експерт знайомить інших членів групи зі своєю темою. У групі відбувається обмін інформацією всіх учасників робочої групи. Таким чином, у кожній робочій групі, завдяки роботі експертів, складається загальне уявлення по досліджуваній темі. Наступним етапом стане презентація відомостей з окремих тем, яку проводить один з експертів, інші вносять доповнення, відповідають на запитання [2].

У підсумку такого уроку пропонується дослідницьке або творче завдання щодо вивченої теми.

Нові можливості щодо оволодіння англійською мовою відкриває використання інформаційних технологій. Мультимедійні засоби прості у застосуванні, але їх роль в інтенсифікації уроку і підвищенні його емоційного впливу на учнів підтверджена практикою.

Особливої уваги заслуговують комп'ютерні презентації. Активне використання учнями комп'ютерних технологій вирішує відразу декілька завдань: по-перше, учні вчаться самостійно добувати інформацію, по-друге, вони вчаться творчо застосовувати отримані знання на практиці; крім того, школярі отримують досвід спілкування при підготовці проекту і вміння працювати в групі. Комп'ютерні презентації просто незамінні при пред'явленні країнознавчого матеріалу. За допомогою презентації можна наочно, цікаво і доступно представити країну мови, її географію, історію, повсякденне життя народу. Для кожної дитини презентація – це можливість висловити і показати себе, свої інтереси, набуті навички. Важливо, щоб вчитель створював різні види презентацій. Презентаційні проекти підводять учнів до створення власних проектів з даної теми. Презентації – це самостійний пошук, спрямований на відпрацювання та автоматизацію граматичного матеріалу. Вони містять питання розділів граматики, завдання для відпрацювання граматичних конструкцій. Презентації-ослідження націлюють учнів на самостійне вивчення матеріалу, його дослідження. Робота зі створення презентацій інформаційно-дослідницького виду подобається всім без винятку. Наприклад, презентація «Лист другу» познайомила учнів з правилами написання особистого листа. Презентації-ілюстрації представляють собою класичний вид презентації і використовуються для ілюстрації навчального матеріалу, озвученого учителем. Учні самостійно виконують такі презентації, як одну з форм захисту проектів. Форма презентації може бути будь-яка, доповідь на 3-4 хвилини з супроводом показу слайдів, далі йдуть відповіді на запитання присутніх. На етапі рефлексії групи оцінюють роботу кожного учасника. Обговорення ведеться у формі дискусії. Учні ставлять запитання і відповідають на них, вказують на сильні і слабкі сторони представлених презентацій, роблять підсумковий висновок [1].

Застосування технології інтерактивного навчання на уроках англійської мови сприяло:

- активізації пізнавальної діяльності, підвищенню якісної успішності школярів;
- розвитку навичок самоосвіти і самоконтролю у школярів;
- підвищенню рівня комфортності навчання;
- підвищенню активності та ініціативності школярів на уроці;
- становленню нових відносин між вчителем і учнями.

Отже, впровадження інтерактивних методів навчання і мультимедійних засобів навчання є перспективним напрямом модернізації процесів викладання мови й зростання ефективності оволодіння учнями вміннями і навичками спілкування на уроках з іноземної мови.

Використані джерела

1. Коробейникова Г.А. Использование интерактивных методов обучения на уроках английского языка как средство формирования коммуникативно-речевой и социокультурной компетентности школьников // <http://festival.1september.ru/articles/623334/>.
2. Свазьян О.М. Методы и приемы интерактивного обучения на уроках английского языка // <http://www.olga.sh11stav.ru/opitwork/item/html>
3. Holt John Learning All the Time. Addison-Wesley, 1989 – 169 с. // Електронний ресурс.

The article highlights the effectiveness and efficiency of interactive (co-operative) method of teaching. It offers the ways to motivate and involve students in effective learning which ensures reliability of results. It promotes active, creative and encouraging method which facilitates language practice where students are given the opportunity to fully activate the language taught.

Key words: interactive method, motivate, involve ensure reliability, facilitate.